15e JAARGANG   CURAÇAO DEN 22sten OCTOBER 1898.   No. 773

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Het Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No. 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sò fl. 0,20.

Curaçao, 21 October.

De belasting-ontwerpen.

Bij den Kolonialen Raad zijn thans in behandeling drie ontwerpen, waarvan een voorstelt de belasting te verhoogen op den invoer van sigaren en sigaretten, een ander in het vervolg een belasting te heffen van hen, die paard en rijtuig houden, en het derde een inkomsten belasting in te voeren.

Daar de twee eerste ontwerpen wel de meest besprokenen zijn en het derde, eenmaal aangenomen dat een nieuwe belasting noodzakelijk is, na een kleine wijziging niet meer aan veel critiek zal onderhevig zijn, bepalen wij ons tot het bespreken der twee eersten, te meer nu deze ontwerpen handelen over een belasting, welke men reeds veel vroeger had verwacht en welke te heffen meer voor de hand lag dan anderen, waarvan ontwerpen reeds werden ingediend.

Het eerste ontwerp stelt voor de belasting op den invoer van sigaren en sigaretten te verhoogen en te brengen op 10 percent der waarde. Deze belasting heeft zooals de toelichting van het ontwerp zegt, behalve om de inkomsten der koloniale kas te vermeerderen, ook nog ten doel om een pas ontluikende industrie te beschermen. In den laatsten tijd toch legt men hier zich erop toe om sigaretten te vervaardigen en het is gebleken, dat daardoor voor velen een nieuwe bron van inkomsten is geopend.

Hoe duidelijk bij eenige overweging van dit ontwerp de bescherming der sigaretten-industrie ook in het oog springt, toch gaan tegen dit ontwerp ernstige stemmen op en beschuldigt men het van onrechtvaardigheid. Deze belasting, zoo wordt er geredeneerd, bevoordeelt wel den nieuwen tak van nijverheid, maar zij benadeelt ook de handelaren, die hier sigaren en sigaretten in groote hoeveelheden invoeren om dezen wederom naar elders uit te voeren. Reden genoeg om het voorstel betreffende deze belasting onaanneembaar te verklaren.

Naar onze meening wordt door hen die aldus spreken, het algemeen nut voorbijgezien en met dat algemeen welzijn heeft de wetgever toch zeker bij het maken van wetten, ook van belastingwetten, rekening te houden. Handel en scheepvaart kwijnen, sinds jaren heeft op Curaçao niet een zoo groote malaise geheerscht als thans en er zijn geen vooruitzichten, dat er binnen korten tijd eenige verandering in den toestand komen zal. Eenige ondernemende mannen, zelven den terugslag voelende van den kritieken stand van zaken, roepen een industrie in het leven, die ordeel afwerpt, zoowel voor den handelaar als voor den werkman, die zijn arbeid geeft; wat wonder, dat het Bestuur die nijverheid beschermt en alles zoekt te weren, wat de ontwikkeling der nieuwe industrie verhinderen kan?

Maar, hooren wij zeggen, door die beschouwing wordt de invoer belet van hetgeen voor uitvoer is bestemd. Zeer zeker, maar juist dit beoogt de wet. Zij wil, dat wie vroeger sigaretten betrok uit den vreemde, ze thans betrekke uit Curaçao zelve en de winsten bij de vervaardiging gunne aan landgenooten, niet aan vreemdelingen. Wij geven toe, dat *voor een oogenblik* die zoogenaamde transito-handelaren schade kunnen lijden, daar misschien de sigaretten-vervaardiging hier nog niet zoo ver gevorderd is als elders; doch dat is slechts *voor een oogenblik*; de concurrentie zorgt nu reeds ervoor, dat men wedijveren kan met het maaksel van andere plaatsen en de Curaçaosche artikelen niet onvoorwaardelijk worden afgewezen.

Men moest dus liever dit belasting-ontwerp in plaats van het af te keuren toejuichen als ten hoogste het welzijn van Curaçao bevorderende. Hoeveel mannen en jongens toch, die anders zonder werk zouden zijn, vinden thans arbeid en een matig loon in de sigaretten-fabrieken! Straks bij de invoering der nieuwe belastingwet neemt die industrie een nog hoogere vlucht en legt men zich wellicht ook toe op het maken van sigaren, een nieuwe gelegenheid om de kleine luiden geld te doen verdienen en te bewaren voor de ellenden der armoede. En wanneer de omzet hetzelfde blijft, wat kunnen dan de verkoopers erop tegen hebben, of de sigaretten en sigaren te Curaçao dan wel elders vervaardigd zijn?

Het tweede ontwerp betreft, wij zeiden het reeds, het belasting-heffen voor het houden van paard en rijtuig. Volkomen eens zijn wij het met hen, die zeggen dat dit ontwerp in te algemeene termen geformuleerd is; doch men bedenke wel, dat het juist daarom voor bespreking vatbaar is.

Ons schijnt het, dat de ontwerper zich den weg zeer gemakkelijk heeft willen maken, toen hij zonder onderscheid voor ieder rijtuig vijftien en voor ieder paard vijf gulden belasting voorstelde. Zeker, er zijn moeilijkheden aan verbonden, wanneer de belastingschuldigen op dit punt moeten verdeeld worden in klassen, echter voor de rechtvaardigheid der voorgestelde wet is dit noodzakelijk.

In hoofdzaak zou men de paarden en rijtuigen, die op Curaçao in gebruik zijn, kunnen verdeelen in drie soorten: 1°. rijtuigen, die geheel ten pleiziere van den houder zijn; 2°. rijtuigen, die gedeeltelijk ten pleiziere en gedeeltelijk in het belang der zaken van den houder zijn, en ten 3°. rijtuigen, die vereischt worden bij het uitoefenen van een bediening of van een vak.

De rangschikking onder de eerste en derde categorie zal zeer gemakkelijk vallen doch die der tweede zal moeilijker zijn. Zoo zouden wij om maar een voorbeeld te noemen onder de tweede categorie willen geplaatst zien allen, die in de stad hunne zaken hebben en zich de weelde veroorloven een paard en rijtuig te houden, omdat zij buiten de stad hun woonplaats hebben gevestigd, of omgekeerd, die buiten de stad hunne zaken hebben en in de stad woonachtig zijn; het is dunkt ons toch wel een weelde, waarvoor betaald kan worden, wanneer men afgescheiden leeft van de plaats waar men zijn zaken drijft.

Vooral bij het voorstellen van belastingen bedenke men toch wel, dat door de wet onmogelijk in *alle* gevallen, welke kunnen voorkomen, kan voorzien worden. De hoofdverdeeling, welke wij aangaven, is natuurlijk voor onderverdeeling vatbaar, en bij verschil van meening tusschen den fiscus en den belastingschuldige heeft men zich te onderwerpen aan de bevoegde autoriteit zooals dit nu reeds bij de bestaande belastingen het geval is.

Nu wij eenmaal voor het feit staan dat de inkomsten der kolonie niet geëvenredigd zijn aan de uitgaven en zij in evenwicht moeten gebracht worden door middel van belastingen, mag zeker wel opgemerkt worden, dat bij het opleggen van nieuwe lasten door het Bestuur getracht is dezen zoo licht mogelijk te doen zijn. Een weinig bekendheid met de naburige Engelsche eilanden zal ons dadelijk overtuigen dat in vergelijking met hetgeen de bewoners dier

FEUILLETON.

UN PELUKERO.

Tabata dia 1 di Februari 1851. Den es portanan grandi di castiljo real na Berlin, tabata bacia mainta tempran caba un porcion di hende, koe tabata usa es castiljo ai como pasasji den *Lustuin* i *Slotplein*. Tabata haci masjar frioe i toer es transeuntenan tabata sofoca nan curpa masjar. Es centinela també den es portal di es castiljo pa su camnamentoe bai-bini, hende tabata comprendé koe é també tabata sinti masjar frioe.

Un hoben di mas ó menos binti cinco anja també a bin pasa ai. Huzgando pa su presencia elegante su sobretodo fini koe é tabatin, hende lo a keré koe é ta un cortesano: ma tabata solamente un barbero, koe jama Adolf Busicke, koe tabata na sirbisji di es Werner, un regladó di cabei di hendenan di palacio, koe ta biba den Broederstraat. Asunto di su trabao a hiba Adolf Busicke na castiljo. Toer mainta é mester bai regla cabei di condesa Wagenheim, un dama di cerca sesenta anja di edad.

Condesa Wagenheim tabata un dama di corte, é tabata biba den es castiljo i den tempoe di calor é ta bai ba na su coenucoe na Silesia. Condesa nalia un moza di un boeniteza incomparable, koe ta su sobrina, tabata biba huntoe coe né. Adolf Busicke tabata kibra su cabez basta dia caba pakiko es condesa ai, boenita, dusji i ricoe no ta casa. E alomenos no ta larga di tin gustoe di puntré directamente.

Conociendo camina, Adolf Busicke a abri porta di cas i coe bibeza di hubentud el a boela subi algun trapi. Casi den trapi di segundo piso el a bararaza coe un oficial, koe tabata bistir coe su uniforme di parada i koe tabata baha trapi. Tabata un captein di infanteria. Na último ora Adolf a hala un banda i asina a evitá koe un di nan por a bolter riba otro.

Porta di habitación di condesa Wagenheim na segundo piso tábata abri i es regladó di cabei, como hende di cas a drenta, el a kita su sobretodo, el a cohé su instrumentonan i é kier a drenta den es camber, como é no tabata mira Mina es criá di cas, ma é tabatin un poco prudencia i el a keda para. Pasobra den es cuartoe ai tabata sona boz rabiá di es condesa bieuw Wagenheim. Adolf tabata conocé es boz ai masjar bon: es boz ai a spanté caba, dia koe el a bini un poco laat i koe é condesa a doené un skual koe é no tabata mirá ni tendé.

"Ta un sinbergüenza," es bieuw di es condesa dici awor coe un expresion di un indignacion violente, "ta sinbergüenza di es burger-oficial, di pidi pa casa coe bo. Es homber ai lo no tabata asina tribi, si bo no a animé!"

Un boz sofocá pa lagrima i sigur di condesa Amalia a respondé: "E tin di pidi pa casa coe mi, tanta; é ta oficial, i é ta pareuw coe toer nobel!"

"Palabra di locura! Den tempoe di necesidad, rey ta hajé obligá di doena burgernan derechi di bira oficial. I coe esai é ta anula un privilegio di nobleza, koe no obstante sin es burgernan ai, por entregé basta oficial. Nunca por doena es sorto di hendenan ai mes derechi den nos sociedad. Bo ta basta bieuw, koe bo por sabi com den nos sociedad, i com den nos familia ta corda ai riba. I sin embargo bo a tendé na su palabra. Foei! Un condesa Wagenheim lo kier casa coe un homber, koe no ta di su calidad. Bo a loebida bo mes, bo a loebida kiko bo ta debé na bo nomber, na bo estado? Ma es sinbergüenza a haja un bon respondi. Bo ta bolbé bai Silesia i lo bo ta bao di fuerte vigilancia di mi roeman. Aja mi ta spera koe lo bo haja bo sintir atrobé. Bai for di mi bista, pa mi no loebida kiko mi ta haci!"

Ainda hende tabata tendé snikmentoe di un muger, ora porta a cera i koe un klok a coeminza bati. Tabata es condesa bieuw tabata jama Mina su criá pa trecé Adolf. Algun minuut despues Adolf tabata den su camber ta regla cabei.

E condesa su cabei tabata toer blancoe i toer dia é tabata larga Adolf verf e cabei falsoe koe damsnan tabata usa e tempoe ai, tabata, mester bisa, un torentji fantástica koe nan tabata tenéle na nan cabez pa gespoe i feneta d oro.

Trahamentoe di un torentji asina, tabata un obra maestro i tabata exigi masjar tempoe. Pa distraí é durante reglamentoe di cabei, e condesa tabata combersa coe Adolf i pidié conté noticianan koe ta circula, loké é tabatin basta. Ma awé é tabata ketoe i tabata costé basta trabao pa e domina su rabia.

Adolf tabatin mas di un ora di trabao, promer koe é por a caba di adorna cabez di es condesa. Despues el a bai, haciendo un compliment i es condesa no a bisé ni es palabranan segun coestumber di: "Adieu mi amigoe!" ma el a limité na baha cabez solamente. Adolf a bisti su sobretodo i el a baha trapi poco-poco.

Den trapi abao, el a mira un carta vierkant grandi na suela. El a cohé i el a mira koe é tabata adresá pa Von Göben. Su envelop tabata abri i den djé tabatin un tarheta coe rand di oro. Ora Adolf a saké, el a mira, koe tabata un invitacion pa un balia den castiljo real pa 7 Februari.

Adolf tabata mira na toer camina koe es hende koe a perdé es carta por ta acerca. Como é no a mira ningun hende el a hinca es invitacion den su sacoe i el a sigi camna. Es dia ai é

eilanden moeten opbrengen, wij zeker niet te klagen hebben over den druk der belastingen. Wordt in het belang der rechtvaardigheid nog eenige wijziging gebracht in de nieuwe belasting-wetten, dan zijn dezen waarlijk niet onaannemelijk zooals sommigen wel willen doen gelooven, en men zal zich daaraan zonder tegenspraak onderwerpen in de hoop, dat spoedig voor de kolonie betere tijden mogen aanbreken, die het heffen van belasting onnoodig zullen maken of althans het onaangename daarvan zullen wegnemen.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Z. D. H. Mgr. J. J. A. Van Baars zal tot aanstaanden Vrijdag uit de stad afwezig zijn.

***

Gisterenmorgen arriveerden hier met de *Centro America* van de maatschappij *La Veloce* Z. D. H. Mgr. M. Higuera Alba, Aartsbisschop van Bogotá en diens Secretaris de WelEerwaarde Heer Ignacio Alvarez. In den namiddag werd met hetzelfde stoomschip de reis voortgezet naar Bogotá, vanwaar zij eenige maanden geleden naar Rome vertrokken waren.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 14 dezer maand, No. 625 is gedurende de afwezigheid van den 1e Luitenant-Adjudant bij de dd. Stedelijke en Landelijke Schutterij, tevens Secretaris der Commissie van die korpsen A. W. Statius Muller, de 1e. Luitenant bij de dd. Stedelijke Schutterij C. Statius Muller belast met de waarneming dier functiën.

***

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 17 dezer maand. No. 630, is aan den Heer G. R. Zeppenfeldt, Gezaghebber van Saba, tot herstel van gezondheid, twee maanden binnenlandsch verlof verleend.

Havennieuws.

In het begin dezer week keerde na een korte afwezigheid hier uit New-York terug de Heer Jacob Jesurun, Engelsch Consul op ons eiland.

***

Gelijk wij de vorige week meedeelden, vertrok verleden week Zaterdag de *Philadelphia* van de *Red D Line* naar de plaats, waar de *Maracaibo* van dezelfde maatschappij aan den grond was geraakt. Om zelf niet te stranden bleef de *Philadelphia* op grooten afstand van de plaats des onheils en liet toen een boot in zee met den kapitein en een persoon, bekend met den plaatselijken toestand. Na ingesteld onderzoek bleek toen, dat er een groot gat in de *Maracaibo* geslagen was en het schip reddeloos was verloren. Het schip werd daarop verlaten, de passagiers voor Coro en Maracaibo en een gedeelte der bemanning gingen over op de *Merida*, het andere gedeelte der bemanning werd aan land gezet, terwijl behalve de mails en de passagiersgoederen slechts een klein gedeelte van de lading kon gered worden.

De *Maracaibo* is de eerste boot van de *Red D Line*, die verongelukt is en deze was de eerste reis, welke zij maakte na in Amerika geheel hersteld te zijn. Naar men zegt, zal wegens deze schipbreuk de *Compañia Aseguros Maritimos de Maracaibo* 18,000 dollars hebben uit te keeren.

***

Bij het uitvaren raakte de *Philadelphia* laatstleden Maandag aan den grond. Gelukkig kreeg men het schip spoedig weer vlot en de reis werd onmiddellijk voortgezet.

***

Wij vestigen de aandacht op den nieuwen tijdtafel van de stoomschepen van de *Red D Line*, waarbij wederom een geregelde vaart tusschen New-York, Pto. Rico, Curaçao en Venezuela is vastgesteld. Wegens het verongelukken der *Maracaibo* zal in de vaart tusschen Curaçao, Coro en Maracaibo voorloopig eenige wijziging moeten komen. De *Philadelphia* vertrekt aanstaanden Maandag van hier naar New-York.

***

Donderdag werd de *Gouverneur Van den Brandhof* uitgezonden naar Klein-Curaçao, om vandaar gisteren terug te keeren. Aan boord bevonden zich de Heeren M. J. Selhorst, Directeur van Openbare Werken, en T. J. C. Buys, militair apotheker.

***

De *Gouverneur van den Brandhof* die heden wederom naar de Bovenwindsche eilanden vertrekt, bracht verleden week hier aan de bemanning der Hollandsche brik, die te St. Martin bij den orkaan is stukgeslagen. De bemanning zette met de *Prins Willem V* van den *K. W. I. M.* via New-York de reis naar Holland voort.

***

De quarantaine is opgeheven voor schepen, die van Pto. Cabello en La Guaira komen, mits zij geen passagiers aan boord hebben, die binnen de achttien dagen vóór hun aankomst alhier te Caracas of te Valencia zijn geweest, alsmede voor schepen komende van San Juan, Pto. Rico.

***

Op *La Cristalinita* is na vertrek van Sto. Domingo vergaan het Engelsche stoomschip *Vesta* van de *Harrison Line*. Het had aan boord £ 10,000 gemunt goud, welk bedrag nog is kunnen gered worden.

***

De *Gouverneur Van Heerdt* zal in stede van a. s. Maandag, Dinsdag den 25 dezer naar Aruba vertrekken.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

A. Boemder, Susana Curiel, M. & J. Cardoze, B. M. A. Correa (2), Chicoulatt, Weelum Coers, Guiseppe Curujo, A. Dierssen, Nicolás Fiallo, H. D. C. Gomez, C. P. Gorsira, Leopol Ignacia, Matilde Marchena, Dolorita Reina, P. R. Raoul, Wilhelm Severijn, P. J. Stachelhausen, William Thomas.

Leger.

De kapt. J. S. Wernas van het 5e reg. inf., die voor twee jaren is gedetacheerd bij de landmacht in West-Indië, is 1 October naar Curaçao vertrokken.

Een bede om hulp.

In *El Imparcial* van 18 October ll. komt het volgende schrijven voor van de Commissie, welke zich hier geconstitueerd heeft om de bevolking van Saba, St. Eustatius en St. Martin te hulp te komen.

Door den orkaan van het begin der vorige maand hebben deze eilanden zware schade geleden, zoodat op Saba alleen 49 huisjes ingestort, 274 menschen zonder woning zijn, en de aardappeloogst, de bijna eenige bron van bestaan, totaal verwoest is.

Op St. Martin zijn een 100 tal huizen vernietigd en 93 zwaar beschadigd.

Op St. Eustatius, ofschoon in mindere mate, is de schade vrij aanzienlijk, terwijl de op deze eilanden thuis behoorende schepen geheel vergaan zijn

De nood is hoog gestegen. Spoedige hulp is daarom dan ook dringend noodzakelijk.

De ondergeteekenden, daartoe uitgenoodigd door den H. E. G. Heer Gouverneur der Kolonie, hebben zich gaarne tot eene Commissie gevormd om liefdegaven in te zamelen, ten einde den hoogen nood eenigszins te lenigen.

Zij zullen daarom binnen eenige dagen eene lijst ter inteekening rondzenden, die zij aan de liefdadigheid van Curaçao's ingezetenen ten zeerste aanbevelen en zijn verder bereid persoonlijk alle giften, hoe gering ook van hen, wien de lijst om de eene of andere reden niet mocht zijn aangeboden, in ontvangst te nemen.

Bij dergelijke rampen op Curaçao hebben de bewoners van die eilanden ons rijkelijk gesteund.

Curaçao, 17 October 1898.

DE COMMISSIE:

E. S. L. Maduro, President.
Mr. Th. J. A. Nuijens, Penningmeester.
A. van der Hoeven, Secretaris.
Monseigneur J. J. A. van Baars.
J. H. R. Beaujon.
E. D. E. v. d. Bossche.
J. H. M. Chumaceiro.
G. W. F. Hellmund.
M. de Leao Laguna.
C. C. J. van Romondt.
M. J. Selhorst.

Men ziet, dat de beschrijving van den nood op de Bovenwindsche eilanden, zooals wij die de vorige week gaven volgens brieven van de Zeer Eerw. Heeren Pastoors van Saba en St. Martin, volstrekt niet overdreven was, integendeel, daarin werd nog niet eens de volle waarheid verhaald.

Met allen aandrang bevelen wij dan ook de collecte, welke thans gehouden wordt, in de milddadigheid aan. Wij staan verbaasd over de groote sommen, welke op Trinidad en Demerara (te Trinidad bracht een collecte op een Zondag alléén in de Roomsche kerken ongeveer 1000 dollars op) werden bijeengebracht voor de Engelsche eilanden; zorgen wij, dat waar het onze eilanden geldt, wij naar verhouding onzer krachten niet in liefdadigheid worden overtroffen, maar ieder teekene voor het bedrag overeenkomstig zijn vermogen edelmoedig op de lijsten, die onder ons rondgaan. En mocht het zijn, dat de naam van dezen of genen niet op de lijst voorkomt, hij geloove daarom niet, dat hij van dit liefdewerk is uitgesloten, integendeel de Commissie hoopt, dat hij haar deze onvrijwillige nalatigheid zal vergeven en zijn gave zal doen toekomen aan een harer leden.

Arm en rijk, laten allen medewerken om de arme bewoners van Saba, St. Eustatius en Saba te hulp te komen en den ouden roem van Curaçao op het punt van naastenliefde te handhaven.

Ons feestnummer.

Bij de Redactie van de *Amigoe di Curaçao* is voor de aanbieding van het *Kroningsfeest-nummer*, uitgegeven den 27sten Augustus laatstleden, aan H. M. de Koningin, door tusschenkomst van Hr. Ms. particulier-secretaris Jhr. van der Staal Hoogstderzelver dank betuigd met bijvoeging, dat H. M. die hulde zeer op prijs stelt.

---

mester a sirbi un hopi dams ainda, i nan toer ta rabia, si é mester jega un poco laat, sin embargo koe cada un di nan sâ tené spera un mei ora.

Ora Adolf a caba coe su trabaonan i koe el a bolbé cerca su gefe, el a entrega un carta blauw coe un seljo grandi i blauw i corá. Adolf tabata mira es carta coe respet, pasobra tabata un di es cartanan blauw koe ta sali for di kabinet di monarca prusiana pa e hende, koe é ta adresá né.

Adolf a abri es carta purá, parcé é tabata speré. Despues koe el a lesé ligeramente, el a hinké den su sacoe; su cara no tabata moenstra satisfecho.

Werner tabata masjar curioso pa sabi com bini su ouvrier Adolf Busicke por haja un carta di rey. E tabata corda koe lo no ta di acuerdo coe su dignidad pa é hacié pregunta ai riba. Busicke mester a regla na e momentoe ai algun marchante su cabei. E tabatin ocasion anto pa pensa riba e carta koe el a ricibi.

Es último speranza koe Busicke tabatin, a boela. Su tanta Laura a moeri ta algun siman pasá i é tabata su único heredero. Adolf a keda henteramente desapuntá, ora nan a entregé es herencia. Es muger bieuw a larga cinco mil thaler pé, no na contant, ni na efecto di balor, ma na papel di gobierno, koe den tempoe di necesidad despues di combate di Jena i Auerstadt den 1806 koe Prusia tabata hinteramente den poder di Francesnan, koe é mester a saca. Estado a saca e papelnan ai na un curso fiho, pa esai ningun hende kier a toema nan coe gustoe. i kende koe bendé un cos ta preferá di toema un suma menos na plata koe na es papelnan ai.

Despues di es gera gloriosa di 1813 1815 es papelnan ai a haja un balor haltoe, pasobra awor tabatin ocasion koe por a troca nan. Ma es heridanan koe estado prusiano tabatin pa gobierno di Francésnan i pa es cansancio extraordinario di gera di independencia no a cura asina liher.

Gobierno mester a usa medionan di violencia, pa koe é por a regla finanza té den fondo, asina anto koe mester a hala e papelnan aden na un prijs koe no tabata di acuerdo coe nan balor nominal. Tambè tabatin termino fihá koe por a bin troca es papelnan.

Es difunta, koe sin duda no tabata sâ leza courant, a larga es termino den tempoe pasa i es papelnan koe el a poné toer su placa na nan, a bira sin balor. Adolf Busicke, su único heredero, a dirigié coe un rekest na rey pasobra ta rey sol por permitié trocanan despues di es termino fihá.

Awé a bini respondi di es rekest. E tabata negativa. Si su Magestad permiti, Busicke troca su papelnan, anto lo é mester doena igual fabor na toer es otronan tambè koe a pidi i estado di caha di gobierno Prusiano no tabata muchoe boenita.

Asina anto último speranza di Adolf Busicke a boela. E ta atrobé loké é tabata promé, un simpel pelukero sin medio i koe sin nunca por ta riba e mes.

No solamente él a keda desapuntá pa e carta negativa di rey, ma tabatin un hende mas koe a sufri coe esai.

Tabata Ana, sobrina di Werner, koe ta biba den Broederstraat Adolf por casa coe Ana solamente si é tin un winkel di e mes. Pasobra koe un ouvrier, i den es tempoe ai, casa coe gefe di un establecimiento ta un imposibel i tambè contra toer tradicion.

Ora Werner a bai ariba na su cas pa banda di merdia, el a mira koe su sobrina su wowo ta corá manera koe el a jora. En bano, é tabata pidié di conté ta kiko é falta. E tabata respondé otro cos, i Werner no tabata nada contentoe di mira koe é ta rondó di secretoe.

Adolf Busicke tambè no a bisé nada di respondi di rey. Té awor Werner tabata keré, koe su ouvrier a haja un bon herencia, pa esai awor é tabata cera wowo pa hopi cos. Pa Werner, awor Busicke ta un homber koe cualkier ora é mes por poné su establecimiento, i como é ta jioe di un cuidadano di Berlin de la manera é tambè jioe di Berlin, i apto den su oficio, aunké un poco hocoso, lo no tin nada koe lo stroba su casamentoe coe Ana. Ma si Adolf conta su chef koe toer su herencia ta consisti den poco papel sin balor, anto Werner lo corda henteramente di otro manera tantoe di djé como di su relacion coe su sobrina.

....

Merdia na un ora koe tin poco di haci den winkel, a bini un oficial pa drecha su cabei; ora koe Adolf a haci su cumplimento convencional, el a reconocé unbez es captein, koe el a contra mainta den trapi. Parcé é captein tambè a conocéle, el a miré i tabata puntré: "Nos no a contra otro awé mainta na castiljo!"

„Si, captein," Adolf dici, "mi tabata bai cerca condesa Wagenheim, koe toer dia mi mester regla su cabei. Mi ta pidi bo dispensa mi, koe falta poco mi a dal bo abao, ma bo tambè tabata baha trapi masjar purá."

"Esai no ta nifica nada," es captein a respondé; "regla mi numa. —Anto toer mainta bo ta na cas di Senjora Wagenheim?"

„Si; captein, mi tin es honor ai."

„Anto sigur bo ta na haltura di loké ta pasa den es cas ai?"

„O sigur, es condesa ta masjar carinjosa coe mi. Nos ta combersa, mientra mi ta regla su cabei. Ma awé é tabata serio, algo mester a molestié. Pa casualidad mi a tendé, promé koe mi a drenta, un escena desagradadel koe tabata pasa den djé coe su sobrina.

Porta tabata abri, i sin koe mi tabata kié, mi tabata testigo di loké tabata pasa.

Es hoben condesa Wagenheim lo bai Silesia i den es dianan aki mes."

NEDERLAND.

De Revue te Renkum.

Betreffende de revue over het leger op den 21sten September lezen wij het volgende:

Een indrukwekkend schouwspel leverde de Renkummer heide op. Het aantal toeschouwers kon gerust op 50.000 geschat worden, met treinen, trams, rijnbooten en per fiets of te voet aangekomen, grootendeels ook in rijtuigen, welke zelfs uit Groningen en Utrecht vertrokken waren. Alle feestgangers waren goed voorzien van picnicbenoodigheden.

Te 10.45 kwam de koninklijke trein door den directeur-generaal der Staatsspoorwegen geleid bij wachtpost 20, nu genaamd: halte Renkumsche heide, waar een persoon, 60 meter groot was aangelegd en keurig met groen en vlaggen en schilden versierd, een vorstelijke wachtkamer in miniatuur. Ook de weg van het perron naar de heide was versierd met vlaggen en dennengroen.

De Koningin begaf zich in wit amazonecostuum te paard naar de bepaalde plaats, en de Koningin-Moeder met een hofdame in een à Daumont bespannen rijtuig.

Aan de eene zijde van de Koningin reed de minister van Oorlog, de heer Eland, aan de andere zijde luit-gen. Du monceau.

Na een lange rit door de met diepe voren doorploegde heide kwamen H. H. M. M. op het terrein aan.

De Koningin reed langs de gelederen, gevolgd door de Indische vorsten, de generale staf en eenige Fransche officieren.

Een prachtig gezicht, de generaals in klein tenue, jas met epauletten, steek met wapperende veeren en sjerp, de hoofd-en subalterne officieren in marschtenue. Het was een fraai schouwspel zoovele duizenden soldaten van alle wapenen: infanterie 6 regimenten en nog eenige compagnien van het 4e en 7e regiment, 10 escadrons huzaren, 12 batterijen veld-artillerie, 2 batterijen rijdende artillerie, jagers en grenadiers, koloniale reserve, pontonniers, torpedisten, pantserfort-artillerie, allen met ontplooide vaandels, standaars en fanions en alle de stafmuziekkorpsen aan de spits.

Nadat Hare Majesteit tamelijk vlug de troepen geinspecteerd had, nam zij plaats op het gereserveerd gedeelte en vormde zich achter en rondom Haar de prachtige groep van al die van goud rijk schitterende uniformen.

Nu gaf luitenant-generaal, A. Kool, de chef van den generalen staf, bevel tot het defilé en de troepen marcheerden op en trokken Hare Majesteiten voorbij. Eerst het voetvolk van alle wapens voorop, gevolgd door de bereden wapens in stap.

Daarna trok de infanterie zich terug, en defileerde de veldartillerie in draf en tot besluit stoof rijdende artillerie en cavalerie in galop voorbij.

De Koningin scheen opgetogen over dit militair schouwspel en gaf aan luitenant-generaal Kool hare hooge tevredenheid te kennen.

Om circa twee uur verlieten Hare Majesteiten, door een schitterend gevolg uitgeleide gedaan en onder het gejuich der duizende aanwezigen de heide en vertrokken weder per extra-trein.

Een bekeerling.

De heer G. Bruna, tot 1 September ll. predikant der Luthersche gemeente te Enter bij Rijssen, deelt in het *Nederl. Dagblad* mede, dat hij "in de katholieke Kerk de ware door Christus gestichte Kerk gevonden en erkend" heeft.

Deze nieuwe bekeerling is niet geheel onbekend. Reeds in April van dit jaar besprak men met ingenomenheid zijn merkwaardig boekje: *Wat men gelooft en niet gelooft in onzen tijd*" (Utrecht, Ten Bokkel Huinink, 1898).

Na Lesage ten Broek heeft, zoover wij weten, nog geen ander Nederlandsch predikant den terugkeer tot de Moederkerk ondernomen. Indien wij goed zijn ingelicht, dan is de heer Bruna zoon van een Luthersch predikant te Purmerend, 26 jaar oud en gehuwd. Na met glansrijk gevolg zijn theologische studiën te Amsterdam voltooid te hebben, werd hij in 1894 beroepen naar Enter. Daar kwam hij voornamelijk door ernstige lezing van katholieke apologeten, dus niet zonder langdurigen strijd, biddend en zoekend tot erkentenis der waarheid.

De heer Bruna zwoer de dwaling af in handen van den Hoogeerw. Pater Provinciaal der Dominicanen in de kerk van het klooster te Huisen.

BUITENLAND.

Frankrijk. — Sarrien heeft met Brisson en Bourgeois de revisie van het proces-Dreyfus doorgedreven, Zurlinden is afgetreden en een ander heeft reeds zijn plaats ingenomen. Deze andere is echter een gansch versche persoonlijkheid en niet, zooals algemeen werd gedacht, Henry Brisson, de tegenwoordige premier.

De nieuwe minister van oorlog in Frankrijk generaal Chanoine is in 1835 te Dyon geboren, bezocht de militaire school te Saint Cyr, onderscheidde zich in China, reorganiseer de later het Japansche leger en was in 1870 adjudant van generaal Frossard. In 1875 werd hij tot militair-attachée te St. Petersburg benoemd, in 1885 vervulde hij een diplomatieke zending naar Peking en werd in 1893 tot divisie-generaal te Rijsel benoemd.

Behalve den minister van oorlog, generaal Zurlinden, heeft ook de minister van openbare werken, de heer Tillay, zijn ontslag gevraagd en ontvangen. Zijn brief aan den president van den ministerraad luidt: "De ministerraad heeft besloten dat de commissie ingesteld volgens art. 444 van de strafwet zich zal vereenigen om de aanvraag om revisie van het proces Dreyfus te onderzoeken.

"Ik kan in geenen deele de verantwoordelijkheid aanvaarden voor deze regeeringsdaad, door welke, volgens mijn inzien, de revisie van het proces is aangenomen. Ten gevolge hiervan heb ik de eer u mijn ontslag als minister van openbare werken aan te bieden met verzoek het aan den president van de republiek te willen overhandigen."

—Het is gevaarlijk het Duivelseiland, waar de ex-kapitein Dreyfus vertoeft te dicht te naderen en zij, die nog aan een mogelijke ontsnapping gelooven, zullen in dat geloof verzwakt worden, indien zij het verhaal uit de *Matin* lezen, dat hier volgt:

Een van onze vrienden, zegt dit blad, de heer Emile Martin, ging in 't begin van Augustus van Paramaribo naar Cayenne op de stoomboot *Georges Croisel*, vertrokken van Duinkerken. Het is 7 Augustus, vertelt de heer Martin, het is zes uur in den morgen. De zon is sedert een half uur opgerezen. De matrozen verplichten ons weder naar de hutten te gaan omdat het dek werd schoongemaakt. Het werd ondraaglijk warm en wij ontbeten zoo lang mogelijk. Terwijl wij aan de koffie waren kwam de kapitein beneden en zeide: "De iles du salut zijn in het zicht!"

Dadelijk nemen wij allen onze kijkers en ondanks de drukkende hitte begeven wij ons naar 't dek om het land te bezien. Wij naderen. De eilanden worden bij elken schroefslag grooter. Wij verzoeken den kapitein zoo dicht mogelijk te naderen opdat wij photografieën zouden kunnen maken van het beruchte eiland, waar de man wordt gevangen gehouden, van wien men zooveel spreekt.

Wij zijn zoo bewogen. Het schijnt ons toe, dat wij iets zeer buitengewoons doen. Op ons verzoek wendt de kapitein den steven naar het Duivelseiland. Wij kunnen nu heel goed de hut van Dreyfus onderscheiden, omringd door een palissade van geteerde planken, waardoor de gevangene slechts den hemel kan zien.

Op den achtergrond de woning van de opzichters die waken, alles overziende van uit een soort minaret. Wij waren op tweehonderd meter afstands van het Duivelseiland genaderd. Wij namen tal van photografieën. Op 't oogenblik toen wij het eiland heel goed konden zien, en twee bewakers bemerken, die in de schaduw van een paar palmboomen van het briesje genoten, welke mannen ons zonder veel verwondering beschouwden, knallen twee kanonschoten, met een tusschenruimte van één minuut.

Wij kijken elkaar aan. Men heeft onze vlag zeker willen salueeren, denken wij.

Wij verliezen de hut van Dreyfus niet uit het oog, toen een derde kanonschot davert, gevolgd door den val een voorwerp op twintig meter afstands van ons, dat het water doet opspringen! Wij begrijpen nu wat er aan de hand is.

De kapitein ziet het gevaar en voor dat hij tijd heeft, den steven geheel te wenden, valt een vierde schot, gevolgd door een bespatting van het dek onzer stoomboot, aantoonende dat men op het eiland de kanonnen beter gericht heeft. Dit keer is het projectiel op een twaalf meter afstands van ons vaartuig gevallen. Wij verwijderen ons snel en vragen ons af wat er wel in het hoofd van den veroordeelde gedurende de kanonnade is omgegaan.

Sedert hebben wij vernomen dat elk schip dat het Duivelseiland op minder dan drie mijlen afstands nadert op dergelijke wijze wordt ontvangen. Zonder ander incident zijn wij te Cayenne aan gekomen.

Oostenrijk. — Belangwekkend is het volgende verhaal van de hofdame der keizerin, gravin Szatary, die ooggetuige was van den moord.

Wij waren Vrijdag in Genève aangekomen en afgestapt in het hotel Beaurivage. De keizerin wilde, zooals zij ook het vorige jaar gedaan had, Genève bezichtigen, maakte wandelingen langs het meer en bezocht ook het park en de villa van baron Adolf von Rothschild. Zaterdagavond wilden wij met de stoomboot over Tevritet naar Caux terugkeeren.

De keizerin gaf er altijd de voorkeur aan om per stoomboot te reizen, terwijl de heeren van het gevolg gebruik maakten van den spoortrein. Tegen twee uur zou de stoomboot vertrekken. De keizerin was zeer opgeruimd en bevond zich zoo gezond als zij maar wenschen kon. Wij stapten kalm op het trottoir van de Quai Mont Blanc naar het meer. Toen zag ik, hoe een man met snelle schreden van de zijde van het meer op ons afkwam en vlug een boom passeerde, die zich bevond tusschen hem en de keizerin.

Toen hij in de onmiddellijke nabijheid der keizerin was, scheen hij te struikelen en maakte een beweging met de hand, naar ik meende om zich staande te houden. Toen ging hij verder. De keizerin had een achterwaartsche beweging gemaakt en zakte ineen Ik ving haar in mijn armen op. "Gevoelt Uwe Majesteit zich niet wel?" vroeg ik. De keizerin antwoordde: "Ik weet niet." "Zeker dan de schrik," antwoordde ik "Wil Uwe Majesteit niet liever mijn arm nemen?" "Dank! Neen!" was het antwoord. Ik trachtte haar toch nog te steunen, maar zulks was nauwelijks noodig. Wij bestegen het schip. Daar aangekomen, vroeg de keizerin mij: Zie ik er bleek uit?"— "Ja Majesteit"— "Dat doet de opgewondenheid."— Toen zakte de keizerin weer ineen en verloor het bewustzijn. Ik en eenige dames op het schip boden onmiddellijk hulp; ik beschouwde de bewusteloosheid als een zenuwtoeval; aan een moordaanslag dacht ik geen oogenblik. Het gebeurde op het trottoir had namelijk slechts een oogwenk tijd genomen en ik had geen wapen in de hand van den moordenaar gezien. Toen wij de kleederen losmaakten, bespeurden wij geen bloedsporen.

De keizerin kwam weer bij, hief zich op en vroeg met heldere stem: "Wat is er gebeurd?" Dat waren hare laatste woorden. Weer verloor zij het bewustzijn; haar gelaat toonde een lijkkleur; het ademen ging moeilijk en ging eindelijk in rochelen over. Ik verzocht den kapitein terug te keeren en spoedig kwamen wij weer bij de haven aan. De keizerin werd naar een kamer in het hotel gebracht, twee dokters en een geestelijke werden ontboden; de laatste diende de gewonde het H. Oliesel toe, de eersten vermochten haar niet meer te helpen: 's middags om drie uur blies zij den laatsten adem uit. Zij stierf zonder geweten te hebben, dat zij het offer was geworden van een moordaanslag; ook ik vernam zulks eerst toen de keizerin dood en ontkleed was. De keizerin had slechts weinig bloed verloren.

Omtrent het leven van de vermoorde vorstin worden nog de volgende bijzonderheden medegedeeld:

Tot haar huwelijk had prinses Elisabeth als Beiersche prinses in Possenhofen aan het Starnbergermeer gewoond. In dit huis ging het familiair en burgerlijk toe. De acht kinderen groeiden er een beetje in 't wild op. Het was een echt buitenleven vol beweging en sport. En dat leven en de frissche berglucht ver van de paleizen heeft keizerin Elisabeth tot een van de mooiste vrouwen gemaakt. Toen zij naar Weenen kwam, was zij als een veldbloem, geen wonder dus dat het stijve hofleven met al zijn pracht en intriges haar niet behagen kon. Daarbij kwamen nog vele teleurstellingen, eerst in het huwelijk, zooals die bij vorstelijke echtparen bijkans altijd voorkomen, vervolgens in hare omgeving.

Hare oprechte en ietwat trotsche natuur kreeg een afkeer van al die hoofsche vleierij. Zij wist wat er achter stak. Daaruit onstond eerst een groote menschenverachting die zich vooral daarin uitte dat zij zich begon af te sluiten en menschenschuw werd. De Weeners waren haar niet sympathiek, vandaar dat zij zoo min mogelijk in die stad woonde. Sinds den dood van den kroonprins is zij er zoo goed als nooit meer geweest en heeft zij geen voet meer in de Hofburg gezet. Heele generaties kennen haar niet, hebben haar nooit gezien, vandaar dat de keizerin in haar eigen hoofdstad een vreemde geworden was. Maar in de kleine omgeving, waarin zij zich had teruggetrokken, werd zij om hare goedheid en beminnelijkheid zeer geprezen. Haar hart trok meer naar de nederigen en onterfden op deze aarde dan naar de machtigen. Daarom bleef zij ook zoo graag onbekend. Waren haar zoo vele menschen een walg, niet zoo de dichters en schrijvers. Zij had groot talent voor talen, leerde makkelijk en heeft in latere jaren het Grieksch perfect gekend en

van Homerus genoten. Ten deele aan die voorliefde voor de Grieksche wereld is het tooverslot Achilleion op Korfu te danken, en zeker zal zij dikwijls met de Odyssee in de hand naar de plaatsen gekeken hebben waar de koninklijke zwerver Nausikaä en hare speelgenooten verraste.

Het was ook haar verlangen op het eiland begraven te worden, dicht aan het strand door de golven gestadig bespoeld.

In dichte drommen is het Oostenrijksche volk gekomen naar de kerk van de hofburg, waar het lijk van de keizerin was tentoongesteld. In het schip der kerk waren de priesters vergaderd, luid voorbiddende aan het volk, dat in eerbiedige aandacht langs de zijgangen rondtrok om het hoofdaltaar. Aan alle altaren der kerk werden voor de zielerust der keizerin H. Missen gelezen; de koninklijke hofkapel zong in de kerk en langs de gothieke bogen [illegible] het aangrijpende, eenwig [illegible] Miserere. 's Middags 17 September ten 3 uur begon de plechtige begrafenis. De kist werd van het praalbed gelicht en uitgedragen naar het Schweizerhof, waar de lijkwagen wachtte. Ten vier uur zette de stoet zich in beweging onder het sombere gebrom der doodklokken.

De stoet bewoog zich over de Burgplatz en trok door de Jozefs- en Tegetthofstraat naar de Capucijnenkerk. In deze kerk had zich de keizer met de regeering, de vreemde vorsten en het gansche hof verzameld. Van de hoofdpoort werd de stoet door de geestelijkheid ontvangen [illegible] kapel hief het *Libera* [illegible] inzegening van [illegible]. Na den dienst [illegible] de paters Capucijnen in de grafkelder gedragen, en alleen de keizer, de opperceremoniemeester en [illegible] kamerheeren mochten volgen.

ADVERTENTIEN.

DE INTEEKENING

is opengesteld op den

"Diccionario Papiamentoe-Hoelandés i Hoelandés-Papiamentoe

DOOR
ALFREDO F. SINTIAGO.

Nadere informaties te bekomen te Willemstad, Kerkstraat No 195 of in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, Willemstad.

Gramática Papiamento

DOOR
ALFREDO F. SINTIAGO.

á 50 ct. per exemplaar, te bekomen in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, of ten huize van den schrijver, Willemstad, Kerkstraat No 195.

TIJD-TAFEL

der stoomschepen van "the Red D Line"

TUSSCHEN

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1898.		Caracas		Philadelphia		Caracas		Philadelphia		Caracas	
Vertrekt van NEW YORK....	Zaterdag	Oct.	22	Nov.	5	Nov.	19	Dec.	3	Dec.	7
Doet SAN JUAN aan........	Donderdag	„	—	„	10	„	—	„	8	„	—
„ PONCE	Donderdag	„	27	„	—	„	24	„	—	„	22
Komt aan te CURAÇAO	Zaterdag	„	29	„	12	„	26	„	10	„	24
Vertrekt van „	Maandag	„	31	„	14	„	28	„	12	„	26
Komt aan te PTO. CABELLO	Dinsdag	Nov.	1	„	15	„	28	„	13	„	27
Vertrekt van „	Dinsdag	„	1	„	15	„	29	„	13	„	27
Komt aan te LA GUAYRA..	Woensdag	„	2	„	16	„	30	„	14	„	28
Vertrekt van „ ..	Zaterdag	„	5	„	19	Dec.	3	„	17	„	31
Komt aan te CURAÇAO	Zondag	„	6	„	20	„	4	„	18	Jan.	1
Vertrekt van „	Maandag	„	7	„	21	„	5	„	19	„	2
Doet PONCE aan..........	Woensdag	„	—	„	23	„	—	„	21	„	—
„ SAN JUAN aan........	Woensdag	„	9	„	—	„	7	„	—	„	4
Komt aan te NEW-YORK....	Maandag	„	14	„	28	„	12	„	26	„	6